

IETEKMES NOVĒRTĒJUMS UN POLITIKAS REKOMENDĀCIJAS

Kopsavilkums

Modeļa ieviešana un paplašināšana

Projekts *TOY to Share, Play to Care** ilga divus gadus (2019. – 2021.) un tika balstīts uz darbu, ko iepriekš veica Nīderlandes nevalstiska organizācija *International Child Development Initiatives (ICDI)*. Šis projekts bija turpinājums projektam *TOY for Inclusion*, kas tika īstenots 2017.-2019. gadā.

Projekta *TOY to Share, Play to Care* konsorcijs ietilpst desmit partnerorganizācijas, kas darbojas deviņās Eiropas valstīs (arī Latvijā**).

Sākotnēji tika izveidoti spēļu centri - rotaļlietu bibliotēkas, kas ir vietējā kopienā balstīti un neformāli agrīnās bērnības centri. Tie pieejami ģimenēm ar maziem bērniem, īpaši pieaicinot romu kopienas locekļus. Spēļu centri – bibliotēkas piedāvā rotaļlietas aizņemt uz laiku (kā bibliotēkā), kā arī centros var izmantot drošu un viesmīlīgu vidi spēlēm un citām aktivitātēm.

Projekts *TOY to Share, Play to Care*, balstoties uz esošo spēļu centru – bibliotēku pieredzi, paplašina to darbības modeli.

*Erasmus Plus, Key Action 3 – Social inclusion and common values.

www.toy4inclusion.eu

**www.iic.lv

SPECIFISKIE projekta MĒRĶI:

- Izveidot jaunus spēļu centrus – bibliotēkas vairākās valstīs, nodrošinot tiem esošo spēļu centru – bibliotēku sniegto mentoringu.
- Sasniegt ne tikai romus, bet arī citas marginalizētas un grūti sasniedzamas kopienas.
- Palielināt vietējo pašvaldību iesaisti un ilgtermiņa sadarbību.

**16
spēļu centri-
bibliotēkas**

atvērti laikā
no 2017.
līdz 2020.gadam

**8 Eiropas
Savienības
valstis**

Horvātija, Ungārija, Itālija,
Latvija, Nīderlande,
Slovākija, Slovēnija
un Turcija

**> 10.000 BĒRNI
(30% no neaizsargātām grupām)**

**> 5.000 PIEAUGUŠIE
(vecāki un vecvecāki)**

**> 1.000 PRAKTIĶI
(20% no neaizsargātām grupām)**

PROJEKTA IZVĒRTĒJUMS

IETVARŠ

TOY to Share, Play to Care ir mācību projekts, kas sniedz praksē balstītus pierādījumus par iekļaujošu, kopienā balstītu un kopienā izveidotu pakalpojumu izstrādi un ieviešanu maziem bērniem un viņu ģimenēm. Projekta plānojums ietver visaptverošu datu vākšanas, uzraudzības un novērtēšanas ietvaru, lai varētu kopīgi mācīties no projekta pieredzes.

Ietvaru veido trīs elementi:

- Sākotnēja un nepārtraukta vietējās kapacitātes un vajadzību dokumentēšana un uzraudzība (iesaistīto pušu noteikšana), spēļu centru – bibliotēku izmantošana, sasniedzamība un darbība (datu vākšanas un uzraudzības protokoli un rīki)
- Ietekmes novērtēšana, dokumentējot dalībnieku pieredzi un viņu viedokli par to, kas atbalsta vai ierobežo pārmaiņas
- Projekta īstenošanas un sasniegto rezultātu ārēja novērtēšana

IZPĒTES JAUTĀJUMI

1. Kādas pārmaiņas, kas saistītas ar agrīnā vecuma bērnu iekļaušanas iniciatīvām, notikušas šī projekta ietekmē jūsu kopienā?
2. Kas palīdz veikt pārmaiņas vietējā kopienā saistībā ar iekļaujošām iniciatīvām?
3. Kas rada sarežģījumus iekļaujošām iniciatīvām?

“Dažādas rītdienas ir iespējamās. Cīņa vairs nav par to, lai aizkavētu to, kas nāk, vai, tieši otrādi, lai nodrošinātu tā atnākšanu, bet ir nepieciešams no jauna izgudrot nākotni. Izglītība ir neaizstājama šai atkārtotai izgudrošanai.”

Paulo Freire

SECINĀJUMI: konteksts ir svarīgs, taču kopīgam ietvaram ir izšķiroša nozīme

Ietekmes novērtējuma secinājumi rāda, ka dalībnieku apraksti par notikušajām pārmaiņām ir cieši saistīti ar viņu specifisko vietējo kontekstu un situācijām. Tas atbilst vispārējam projekta *TOY to Share, Play to Care* uzdevumam apzināt vietējo kopienu spējas un resursus un reaģēt uz vietējām vajadzībām.

Tā kā ietekme ir specifiska un lokalizēta, pastāv arī faktori, kas veicina vai kavē panākumus.

Tika identificētas trīs ietekmes dimensijas:

1

VĒRTĪBAS

Visaptverošas vērtības, piemēram, kopīga orientācija uz **sociālo kohēziju** kā vēlamu rezultātu, indivīdu un kopienu **iespējināšana** un bērnu individuālās un grupas **identitātes** atzīšana, cieņa un stiprināšana.

2

ATTIECĪBAS (gan iekšēji, gan ārēji)

Pirmkārt, fokuss **uz attiecībām ar bērniem un ģimenēm** ir visu projekta *TOY to Share, Play to Care* spēļu centru – bibliotēku panākumu atslēga. Tas ir izšķirošais faktors, kas **ļauj diferencēt**, jo tas atzīst un **ietver bērnu, ģimeņu un kopienu līdzdalību** *TOY to Share, Play to Care* modeļa vietējā interpretācijā.

Otrkārt, programmas fokuss uz **attiecību veicināšanu starp dažādiem vietējās kopienas dalībniekiem** (institucionālajiem un indivīdiem). Spēja orientēties starp vietējām institūcijām (piemēram, skolām), jau esošajiem pakalpojumiem un pašvaldības administrāciju, lai virzītos uz vienotu mērķi - aizsniegt marginalizētus mazos bērnus. Šī sadarbība ir galvenais spēļu centru – bibliotēku **ilgtspējības** faktors.

STRUKTŪRAS

Struktūras ir nepieciešams papildinājums ikvienai pieejai, kurā ir kopīgas vērtības un sadarbība ar citiem. Projektā *TOY to Share, Play to Care* ir **divi strukturāli elementi**, kas veicina gan spēļu centru – bibliotēku darbību, gan visa projekta panākumus:

- 1) **profesionālo struktūru atzīšana un izpratne spēļu centros –bibliotēkās** gan individuālā, gan projekta līmenī. Tas sākas ar skaidru sava profesionālisma un kvalifikācijas izpratni (neformāls agrīnās bērnības formāts nenozīmē, ka tas ir mazāk profesionāls). Tas attiecināms arī uz to profesionāļu un dalībnieku profesionālo vajadzību, prakses, potenciāla un ierobežojumu atzīšanu un izpratni, kuri darbojas ārpus spēļu centra – bibliotēkas, bet kuru iesaiste ir izšķiroša sekmīgai darbībai;
- 2) gan vietējā līmenī, gan līmenī, kas pārsniedz projekta *TOY to Share, Play to Care robežas*, rodas jautājumi par spēļu centru – bibliotēku **pozicionēšanu attiecībā uz formālo izglītības sistēmu**. Galvenais veiksmes faktors, ir vietējo spēļu centru – bibliotēku spēja skaidri definēt savu identitāti kā neformālu vidi, vienlaikus, saistot savas darbības ar formālo izglītības sistēmu: **sagatavošanās, pāreja, uzņemšana, noturēšanās un sasniegumi izglītībā.**

Tika secināts, ka projektam *TOY to Share, Play to Care* ir **izšķiroša loma pārmaiņu veidošanā vietējā kopienā, jo tika izmantotas kopīgas vērtības un ievirzes (interpretētas dažādos veidos un pielietotas dažādos kontekstos).**

Neraugoties uz pārliecinoši pozitīvo pieredzi vietējā līmenī, dalībnieki identificēja vairākus **šķēršļus**. Viņi atklāja, ka panākt pārmaiņas ir grūti, jo pastāv:

- **Marginalizēto kopienu locekļu uzticības trūkums**, piemēram, profesionāļiem, administrācijai un kopumā valstij.
- **Mērķu skaidrības trūkums**, piemēram, starp konkrētiem (vietējiem) un vispārējiem (projekta līmeņa) mērķiem attiecībā uz formālās mācīšanās līmeni, kas jānodrošina neformālā spēļu centrā – bibliotēkā, vai starp profesionāļiem un dažādu jomu amatpersonām.
- **Piekļuves trūkums**, piemēram, spēļu centru – bibliotēku personāla piekļuve kopienām, ko nosaka to atrašanās vieta. Daudz būtiskāk ir tas, ka marginalizētiem bērniem un ģimenēm nav pieejami daudzi pakalpojumi, piemēram, transports.
- **Resursu trūkums**, vissvarīgākais nosacījums, lai padarītu spēļu centru – bibliotēku darbību ilgtspējīgu arī pēc projekta fāzes, kā arī lai nodrošinātu to darbības nepārtrauktību krīžu un citu traucējumu laikā (to apliecināja Covid-19 pandēmijas laiks).

POLITIKAS REKOMENDĀCIJAS:

mācoties no TOY pieejas, veidot vietējā kompetencē balstītas sistēmas

Projektā *TOY to Share, Play to Care* gūtā pieredze sniedz vairākas atziņas par iespēju efektīvāk izmantot resursus vietējā, valsts un ES līmenī.

Ietekmes novērtējumā galvenais jautājums ir:

Kā mēs varam attīstīt kopīgas vērtības, zināšanas un praksi, vienlaikus aptverot, dodot iespēju un veicinot dažādas vietējās radošās iniciatīvas un kopīgās sistēmas interpretācijas?

Šī jautājuma risināšana no politikas viedokļa norāda uz nepieciešamību pēc konceptuālas un praktiskas pārejas no politikas, kuras mērķis ir tradicionāla programmu īstenošana, **uz politiku, kas iespējo interpretāciju un visu dalībnieku**, un jo īpaši agrīnās bērnības, profesionāļu, bērnu, ģimeņu un kopienas locekļu izpratni.

Pārmaiņas paver iespēju veidot tādu pārvaldību un lēmumu pieņemšanu, kas balstās uz vietējās pieredzes daudzveidību un gatavību izmantot šo pieredzi, lai kritiski apšaubītu un pārskatītu esošās politikas mērķus un pieejas.

Šādā kontekstā politikas veidošana būs **cikliska**, nevis lineāra ("no augšas uz leju" versus "no lejas uz augšu"). Pārvaldība tiks uztverta kā **patiesa**, nevis neraksturīga.

Nolūks un mērķis: veicināt vietējo kompetento sistēmu izaugsmi

Politikas ieteikumos, kas izstrādāti projektā *TOY to Share, Play to Care*, ir izvirzīts mērķis veicināt **vietējo kompetento sistēmu, kas paredzētas maziem bērniem, viņu ģimenēm, kopienām un arī sabiedrībai kopumā, attīstību.**

Ieteikumi šajā ziņojumā ir izklāstīti trīs līmeņos: **vietējā, nacionālajā (vai reģionālajā) un Eiropas līmenī**. Lai gan katram līmenim ir īpašas prasības un pārmaiņu potenciāls, līmeņi ir savienoti un ir savstarpēji atkarīgi, jo tie apvienojas, lai iespējotu kompetentas sistēmas.

Šajā ziņojumā sniegtie ieteikumi ir balstīti uz šī konkrētā projekta ietekmes novērtējumā apkopoto datu analīzi. Tomēr tie ir saistīti arī politikas ieteikumiem, kas iegūti no citu projektu pētījumu pierādījumiem.

VIETĒJĀ LĪMENĪ

Nodrošināt telpu ieinteresēto pušu sistemātiskām, uz dialogu balstītām, starpnozaru sarunām (kopienas locekļiem, visdažādāko jomu profesionāļiem, politikas un lēmumu pieņēmējiem u.c.)

NACIONĀLAJĀ LĪMENĪ

Apvienot nacionālā līmeņa vadlīnijas (politikas pamatnostādnes, stratēģijas utt.) ar līdzvērtīgu atbalstu reģionālajai un vietējai demokrātijai

EIROPAS SAVIENĪBAS LĪMENĪ

Uzņemties iniciatīvu un vadību: iekšēji - attiecībās ar dalībvalstīm un ārēji – attiecībās ar starptautiskām organizācijām un forumiem (piemēram, OECD, G20)

Projekts 'TOY to Share Play to Care', 2019.-2021.

Publicēts 2021.gada janvārī

Autori: *Mathias Urban, Gillian Lake, Geraldine French, Fiona Giblin, Thérèse Farrell (Early Childhood Research Centre, Dublin City University)*

Dizains: *Giulia Cortellesi*

Ieteicamais citāts: *Urban, M. et al (2021) TOY for Inclusion Impact evaluation and policy recommendations. Executive summary. Dublin: ECRC*

Pilns izpētes ziņojums pieejams šajā [saitē](http://www.toy4inclusion.eu) angļu valodā.

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS**

Šo publikāciju finansēja Eiropas Savienības programma Erasmus + (KA3 sociālā iekļaušana) un Atvērtās sabiedrības fondi (OSF). Par šīs publikācijas saturu ir atbildīgi tikai projekta partneri, un to nekādā gadījumā nevar uzskatīt par Eiropas Savienības vai OSF viedokli.

www.toy4inclusion.eu

